

■ TRIBUNA POLITICA

Per l'onn dal terren da l'ONU

DA MARTIN JÄGER,
CUSSEGLIER GUVERNATIV

Il «Onn internaziunal dal terren 2015» ha la finamira da far endament a nus tuttas ed a nus tuts l'impurtanza dal terren per la segirezza alimentara sco er autras prestaziuns dal terren per la societad.

En la lescha davart la proteccziun da l'ambient vegn il terren sco basa da viver definì en moda fitg objectiva sco stresa da terra natirala il pli sisum, en la quala pon crescher plantas. Il terren na serva però betg mo sco basa per la producziun da nutriment. El ha anc bleras ulteriuras funcziuns sco l'accumulaziun e la neutralisaziun da substanzas nutritivas e da l'aua sco er la filtraziun, il retegn u la decumposiziun da substanzas nuschaivlas. La valur dal spazi da viver sut noss pes è pia bler dapli ch'in pretsch per meter quadrat en il commerzi da bains immobigliars.

En il terren vegnan cumponentas mineralas en contact cun aria, cun aua, cun plantas e cun organissemms dal terren. Durant in process interessant sa furma or da questas cumponentas da basa la terra fritgaivla. Las restanzas natiralas dals organissemms vegnan transformadas en ina moda e maniera da recicladi perfetg en humus e restituidas en la circulaziun da las substanzas nutritivas. In terren fritgaivel n'è betg mo definì tras sia pro-

ductivitat. El permetta er ina biocenosa activa cun bleras spezias. En il terren fritgaivel pon plantas crescher senza disturbis. Ils products che derivan da quel han ina buna e sauna qualitat.

Damai ch'il terren po neutralisar influenzas nuschaivlas, na sa manifestescha in effect nuschaivel betg immediatamain. Perquai exista il privel ch'i vegn savens spetgà memia bler dal terren. Uschia n'è la fritgaivladad dal terren betg pli garantida a lunga vista. Uschè bain sco ch'il terren protegia l'aua sutterrana (p.ex. sco filter), uschè savens vegn el sez contaminà tras substanzas nuschaivlas. Substanzas che na pon strusch u insumma betg vegnir decumponidas sa concentreschan en il terren. Talas contaminaziuns dal terren registrain nus er en il Grischun. L'emissiun da substanzas nuschaivlas e l'applicaziun da meds auxiliars chemics u da products da la tecnica da construcziun chaschunan contaminaziuns en spezial per lung da

vias da traffic sco er da surfatschas da terren che vegnan cultivadas intensivamain u che vegnan utilisadas da l'industria. Ultra da substanzas nuschaivlas po il terren er vegnir contaminà duravlamain tras concentraziuns, tras l'erosiun u tras organissemms esters.

Mantegnair la fritgaivladad dal terren n'è betg mo chausa da l'agricultura e da la selvicultura, che ston far attent da betg donnegiar il terren, utilisond lur maschinas e meds auxiliars. Er l'economia da construcziun sco er nus tuttas e nus tuts duessan – en il contact da mintgadi cun energia, cun products da consum e cun rument – adina pensar a las consequenzas per il terren. Grazia a la realisaziun consequenta da mesiras per proteger l'ambient, p.ex. en ils secturs dal nettegiament da svapurs u da las prescripziuns concernent substanzas, èsi reussì da reducir en Svizra grevezas essenzialas, sco per exempel l'infiltraziun da metals grevs. Nus stuain dentant cuntinuar a registrar las contaminaziuns dal terren ed er a sviluppar mesiras da proteccziun. In instrument impurtant en chausa è il perimenter da controlla che la regenza grischuna ha concludì dacurt cunter contaminaziuns chemicas dal terren. La finamira è quella da registrar las grevezas localas e d'impedir novas grevezas pervia da spustaments negligents dal terren.